NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Sprogfærdighed

Forstyrrelser i sproget forekommer hyppigt ved især Alzheimers sygdom. Efterhånden som sygdommen skrider frem svækkes sprogfunktionen hos stort set alle patienter.

Patienter med forstyrrelser i sproget får svært ved at benævne ting (anomi) og ved at mobilisere ord. Særligt navneord og egennavne volder problemer. Der forekommer ofte fejlagtige benævnelser (en kagerulle kaldes fx 'en køkkenrulle') eller omskrivende forklaringer ('sådan en til at rulle dej ud med').

Selvom man især lægger mærke til forstyrrelserne i talesproget, er læse- og skrivefærdighed også ofte påvirket tidligt i forløbet ved Alzheimers sygdom. Det bliver sværere at stave til selv almindelige ord, og man får svært ved at skrive en meningsfuld sætning. Der er eksempler på patienter, der som et af de tidligste tegn på demens har lagt mærke til, at de ikke længere er i stand til at skrive julekort til familien.

Forekomsten af sprogforstyrrelser i den tidlige fase af Alzheimers sygdom hænger sammen med, at sygdomsforandringerne ofte begynder i tindinge- og isselallappen (temporal- og parietallap) og først senere breder sig ud i resten af hjernen.

Ved progressiv (tiltagende) afasi har patienten udtalte sprogforstyrrelser. Tilstanden kan starte med artikulerings- eller udtalebesvær, men udvikles efterhånden til egentlig afasi med opløsning af sprogets både lydmæssige (fonologiske) og grammatiske aspekter.

Ved den mest almindelige type af frontotemporal demens, den såkaldte frontallapsvariant, er påvirkningen af sproget ofte af mere indirekte karakter. De basale sproglige færdigheder er intakte, men patienterne kan udvikle tendens til formålsløst at gentage sætninger, ord, stavelser eller lyde (perseveration).

I den fremskredne fase af sygdommen kan patienterne helt miste evnen til at ytre sig på eget initiativ. De reagerer kun på direkte tiltale med et ofte kort eller ufuldstændigt svar eller bliver stumme (mutistiske).

Forstå demens. 2 ed. København: Hans Reitzels Forlag; 2011

Hans Reitzel

Senest opdateret: 12. august 2020